

in 't particulier souden mogen dragen, om syn autoriteyt in onredelike saecken voor te staen", waarna nog eens nadrukkelijk verklaard wordt, dat „vele geleerde, treffelycke ende godvruchtige luyden hun grootelick aen stooten ende scandaliseren, naedemaet gaer en gants der Hebreïsche spraecke onwetende overgesett syn."

En of ze op de brandstapels zijn gezongen, is, gezien hun verschijning in 1566 nog de vraag. Of dat niet veeleer de Souterliedekens zijn geweest en andere woorden op weer andere melodien, zou misschien nóg beter uitkomen.

Zoo is het b.v. wel vrij zeker dat „den Psalm seshien ghesongen" door de „vier Pastoren die in Sgrauenhage om het gheluyghenisse Christi geworcht, ende gebrant zijn, Anno 1570, den 30 May" uit het „Liedeken" op blz. 57 van „Een nieu Lied-Boeckken" (1588), dat deze Psalm er niet een van Datheens berijming is geweest, wijl diens overzetting nog niet eens in muziekdruk verschenen was, toen in 1566 twee dier vier pastoors, een uit IJselmonde en een uit De Lier in staat van beschuldiging gesteld werden, de eerste: „Duitse Salmen voor ende na 't sermoen gesongen te hebben", de tweede: „vyf of zes zondagen, zoo voor zoo na de preeke, duytsche psalmen in die kercke met eenige jongens gezongen te hebben, terwijl 't orgel er onder speelde".

En of de weigering van het Gereformeerde Volk om zoo maar direct een moezaam geleerde 150-maal-zoooveel-coupletten af te danken voor idem-zoooveel-opnieuw-te-leeren „vaerzen", of dat nu één-twee-drie, calvinisten-conservatisme te noemen is?

Ook tóen gold al, wat nóg gezegd kan worden van de massa der kerkgangers, van het volk in zijn groote kringen, dat men er van moet kunnen begrijpen, dat het niet gauw warm zal loopen „voor een betoog tegen de berijming, alleen op aesthetische gronden". (K. Schilder, „Bij Dichters en Schriftgeleerden", blz. 345). Ook tóen kwam daar in Datheens kerk „niet een fijn publiekje, zoo van een kanten zakdoekje en een parasol, maar het volk" bijeen.

Het was van de 12e zitting der Dordtsche Synode, 24 Nov. 1628, die het „du" in Aldegonde's vertaling verwierp, geen „beroemden stok, dien men wel zeer snel vinden kon" naar Dr Pollmann het laat voorkomen. Het was vroed beleid zich te vrijwaren voor een herhaald echec, na de mislukte poging, die gevolgd was op het besluit der Synode van 's Gravenhage (1586) de vroeger goedgekeurde berijming van Datheen zoo mogelijk te vervangen door die van Marnix van St. Aldegonde. (Zie „De Post-Acta", H. H. Kuyper, blz. 153 en 154.)

Nogmaals — zooals Tjalma hiervoor aangehaald het ook zag — het waren, ook voor onzen tijd nog heel goed in te denken bezwaren van financiële en commerciële aard, zoowel van de zijde der afnemers als van den kant der leveranciers, die in de eerste en voornaamste plaats veroorzaakten dat Aldegonde's „versie" „onderdrukt" zou worden, temeer ook „dat Datheens psalmboekken noch nyet quaet ende des heeren Aldegonde's noch nyet goet geoordeelt syn ende, indien sy beyde goet syn, soude collatie tusschen beyde gemaakt moeten worden, welke de beste syn."

En ten slotte: laat ons evenals Aldegonde zeggen: „Wij en willen M. Petrum Datheum niet schelden „noch straffen, wetende dat Datheen ook zelf bekennende, dat de zyne hem schier als een ontydige geboorte waren afgedrongen geweest so dat „hyse in vele plaatsen niet wel oversien en hadde, „ende om de onervarenheit van de Hebreïsche „sprake, was gedwongen geweest syne oversettinge „uyt een ander oversettinge te maken; soo dat „daer vele dingen waeren daerop wel behoorde „naerder gelet te worden. Ende somwijlen oock „vrymoedelick seyde, dat hy grootelicks wenschede dat de onse in de gemeenten Godes mochten worde aangenomen, als die met der Hebreïsche „scher waarheit naerder over een quamen".

Hij zelf, Datheen, zou de eerste geweest zijn, die zijn arbeid voor beter gegeven zou hebben!

BRIEF UIT AMERIKA

„The Presbyterian Church of America."

Wat verleden jaar reeds onvermijdelijk scheen is gebeurd. „The General Assembly" (algemeene synode) van „The Presbyterian Church in the U. S. A." heeft Dr Machen en vele anderen met hem geschorst. Van de plm. duizend afgevaardigden waren er maar enkele stemmen tegen. Met groote plechtigheid werden de oordeelen uitgesproken. Men meende waarlijk Gode een dienst te bewijzen. De vrijzinnigen en de ethischen waren het weer roerend met elkander eens, dat zulke ongehoorzame en lastige mensen als Machen niet in de kerk mogen geduld. Ze gevoelden blijkbaar zoo als Herodes tegenover Johannes den dooper.

Natuurlijk is het bij herhaling den volke kond gedaan, dat er hier in het geheel geen quaestie van de zuiverheid in de leer in het spel was. Officieel is onmiddellijk aan het einde der zittingen een

bekendmaking de wereld ingestuurd, dat de schorsing van Dr Machen en de zijnen geen victorie was voor „Modernists" of „Fundamentalists", maar slechts voor recht en orde. Wanorde mag toch niet in de kerk van Christus geduld. Zelfs werd gezegd, dat wat de leer betreft al de afgevaardigden even zuiver waren als Dr Machen zelf. Dit niettegenstaande het feit, dat er zelfs in „the judicial commission", een commissie van zeven predikanten en zes ouderlingen die de zaak van Dr Machen enz. moest onderzoeken, vier predikanten waren, die de „Auburn Affirmation" hadden ontleend.

Het onbegrijpelijkst is wel, dat de ethisch-irenischen van de Princeton school dit alles beamen. Een paar jaar geleden vertelde Dr Speer in een vergadering te Philadelphia dat hij van niemand wist onder de zendingen of in den zendingsboard, die niet goed zuiver was in de leer. Toch waren er ook toen „Affirmationists" onder het zendingspersoneel. Dr John E. Kuizenga van Princeton Seminarie, zat in „the judicial commission" van de „Presbytery" van New Brunswick naast een „Affirmationist" om over Dr Machen te oordeelen. Eenzelfde houding vernemen we en eenzelfde geluid hooren we ook nu weer van de ethischen.

Dan toch, onbegrijpelijk is dit alles eigenlijk in het minst niet. Voor de lezers van „De Reformatie", die bekend zijn met de geschiedenis der „Afscheiding" en der „Doleantie" is dit slechts een herhaling van wat reeds meermalen is gebeurd. Gelijk de „rechtzinnigen" die achterbleven in de Hervormde Kerk zichzelf op allerlei wijs zochten te verontschuldigen en dit veelal deden door het beschuldigen van hen die heengingen, zoo gaat het ook nu weer. Maar ieder kind der „Afscheiding" en ieder kind der „Doleantie" die zijn eigen kerkelijk bestaan kan verdedigen, zal, dit is mijn vaste overtuiging, zoo hij ook maar eenigszins met het verloop der zaken op de hoogte is, ook de Afscheiding hier in Amerika kunnen verdedigen. Neen, veel sterker moet ik het zeggen. Ieder die God gedankt heeft voor helgeen Hij heeft geworcht in Afscheiding en Doleantie zal ook nu God loven voor het nieuwe levensteeken dat verscheen in „The Presbyterian Church of America".

Het synodale juk begon al zwaarder en zwaarder te drukken. Niet alleen Dr Machen en de andere leden van den nieuwen Zendingenboard werden geschorst, maar ook Ds de Waard, die slechts den „Board of Education" van modernisme had verklaard, werd van zijn kansel verwijderd. Geen kandidaat voor den dienst des Woords kan ook maar ergens worden toegelaten, zoo hij niet beloven wil aan de modernistische „boards" getrouw te zijn.

De volle raad Gods mag niet meer verkondigd. De eene „General Assembly" na de andere heeft dit al moeilijker gemaakt en nu is het onmogelijk geworden. Dus werd men gedwongen om het synodale juk af te werpen en dat is nu geschied.

Met den grootst mogelijken nadruk heeft de „General Assembly" van „The Presbyterian Church of America" er op gewezen dat de „nieuwe" kerk eigenlijk in het geheel geen nieuwe kerk wil wezen. Ze wil een voortzetting zijn en niet meer. De oude kerk is gedeformeerd; dus moest het synodale juk afgeworpen. Op de vergaderingen te Philadelphia (Juni 13-16) gehouden zijn de volgende artikelen aangenomen. Ik zal ze hier maar letterlijk afschrijven.

I.

„In order to continue what we believe to be the true spiritual succession of the Presbyterian Church in the U.S.A., which we hold to have been abandoned by the present organization of that body, and to make clear to all the world that we have no connection with the organization bearing that name, we a company of ministers and ruling elders, having been removed from that organization in contravention (as we believe) of its constitution, or having severed our connection with that organization, or hereby solemnly declaring that we do sever our connection with it, or coming as ministers or ruling elders from other ecclesiastical bodies holding the Reformed Faith, do hereby associate ourselves together with all Christian people who do and will adhere to us, in a body to be known and styled as the Presbyterian Church of America."

II.

„We, a company of ministers and ruling elders, do hereby in our own name, in the name of those who have adhered to us, and by the warrant and authority of the Lord Jesus Christ, hereby constitute ourselves a General Assembly of the Presbyterian Church of America."

III.

„We do solemnly declare (1) that the Scriptures of the Old and New Testaments are the Word of God, the only infallible rule of faith and practice, (2) that the Westminster Confession of Faith and Catechisms contain the system of doctrine taught

in the Holy Scriptures, and (3) that we subscribe to and maintain the principles of Presbyterian church government as being founded upon and agreeable to the Word of God.

All persons, before they shall be ordained or received as ministers or ruling elders or deacons, shall subscribe to the foregoing statement."

Ik stel er prijs op dat men dit punt in Nederland goed zal verstaan. Er zijn in het gehele bedrijf veel fouten gemaakt. Een der grootste fouten door de rechtzinnigen gemaakt is wel dat zij de „Affirmationists" niet onmiddellijk hebben aangeklaagd. Dat zien ze nu zelf wel in. Wat wrange vruchten zijn daar niet van geplukt.

Doch temidden van dit alles, en temidden van het verschil in traditie en kerkrecht dat het misschien voor sommigen in Nederland moeilijk maakt om het een en ander, dat hier gebeurt, goed te keuren, vergeet men toch niet, dat men nu in „The Presbyterian Church of America" weer ernst wil maken met de Gereformeerde leer en zede. Met hartzeer heeft men de oude en verkankerde organisatie verlaten. Met schuldbelijdenis voor eigen nalatigheid in het verleden en met biddend opzien tot God voor de toekomst wil men nu de wacht betrekken bij de zuivere prediking des Woords en de bediening der sacramenten. In het bijzonder wil men ook de tucht weer in eere herstellen.

De synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Amerika heeft dan ook onmiddellijk een telegram gestuurd om de vernieuwde en herleeft Presbyteriaansche kerk Gods zegen toe te wenschen. Dat was den broederen een riem onder het hart gestoken. Veel tegenstand wordt ondervonden. Evenals tijdens de Doleantie wordt door de synodalen alles gedaan om de nieuwe beweging tegen te staan. Persoonlijk gingen de „stated clerk" van de „General Assembly" en de voorzitter van de „Presbytery" van Philadelphia den „kerkeraad" van een Episcopale kerk bezoeken opdat deze het beloofde gebruik van hun kerkgebouw aan de „Assembly" van de „nieuwe" kerk zou weigeren. Zoo zou er veel meer te vertellen zijn.

(Wie van dit alles meer wil weten en wie de officiële acta van de oude en de nieuwe „Assembly" wil lezen, bestelle „The Presbyterian Guardian". Het adres is 1209 Commonwealth Building, Philadelphia, Pa. U.S.A. Het nummer van 22 Juni is voor dit alles het belangrijkste. Het abonnement is \$ 1.50 per jaar; \$ 1.00 voor 7 maanden; 25 ct. voor 2½ maand, postvrij. Het blad verschijnt tweemaal per maand.)

Mijn doel in dezen brief was echter om u kortelijks het heugelijke feit mede te deelen, dat er ook in Amerika, buiten hen die van Nederlandsche afkomst zijn, een herleving is van de Gereformeerde leer. Het is alleen Gods vrije genade; Hem alleen zij de eer.

C. VAN TIL.

Niet om in onvruchtbare mystiek ons te verliezen, is het goed aan deze begrenzing van ons kennen steeds gedachtig te zijn, maar om tegenover een dor intellectualisme, dat neiging heeft te ontkennen wat het niet verstaat, den diepen grond van ons wezen, die dieper is dan onze kennis, en de inwerking van geest op geest, bovenal de inwerking van Hem, die van verre onze gedachten reeds verstaat, uit Wien het licht zelf is, dat in ons bewustzijn ons verlicht, niet prijs te geven.

Dr J. Woltjer, Verzamelde Redevoeringen en Verhandelingen, uitg. Woltjer-Comité, 1931, I, 123.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Generale Synode en de Zending.

Over enkele dagen wordt de synode te Amsterdam geopend.

Zeer belangrijke zaken komen ook nu weer aan de orde. Wij denken b.v. aan de kwestie der C.D.U. en der N.S.B. Allicht zal ook gesproken worden over de „Zelfbeproeving", en zelfs heeft men verzocht, dat de synode zich zal uitspreken over de „strijdmanier" in onze kerken.

Wij zullen daar niet over handelen, maar, gelijk vanzelf spreekt, bij de zending ons bepalen.

Nu wordt ons dat niet gemakkelijk gemaakt. Want het rapport van de generale deputaten tot de zending, aan de synode aan te bieden, komt niet onder het bereik der kerken. Men kan het lezen als de synode afgelopen is en dus de beslissingen reeds genomen zijn. Wat er dus aan de orde zal komen is slechts ten deele te zeggen.

Wij vragen ons echter af, waarom dit rapport ook niet aan de kerken wordt toegezonden? Met het rapport der Joden zending geschiedt dit wel. Maar wat de generale deputaten gedaan hebben en voorstellen, komen wij vóór de synode niet te weten.

Het staat echter vast, dat de kwestie-K. van Dijk er zijn zal.

Dit staat van Middelb...
...boek e...
...blijkt oo...
...waarvan de...
...men.

Men herin...

1. dat vo...
...op het zend...
...het psalmboe...
...en het lieder...
...ende confer...
...en;

2. dat zij...
...Verga...
...hand met de...
...Javanen a...
...Oost-Java...
...een gem...
...de 150 psalm

Over dit e...
...ter dezer pl...
...steeds bij on...
...in bevestigd...
...vergist heeft.

Ds van Dijk...
...wijze, in...
...tegen deze be...
...bij brengt d...
...van Amsterd...

Inderdaad...
...burg in 192...
...noemde met...
...gemeen bel...
...onze kerken...
...zou hetzelfde

Nederland d...
...naast de psa...
...Naast deze...
...zonderlijke...
...landen zou s...
...andere zendi...
...Javaansche k...

Is dit geluk...
...heterogene el...
...Gelukkig ni...
...heeft de syn...
...schaamd. Zij...
...er niet aan a...
...er zelfs princ...

de vloekpsalm...
...nodig, om da...
...Ds van Dijk...
...Mij dankt...
...Amsterdam...
...laten, en het...
...menen. Dan is

Wat het vo...
...zond: invoerin...
...berijmd psalm...
...door hem bev...

Natuurlijk z...
...berijming feil...
...berijming aan...
...gengdom der...
...nannen dan...
...Hulde, Ds v...

door de kerke...
...berijming mag...
...Van de zijde...
...terrein zullen...

de Javaansche...
...besloten de c...
...de zingen; op...
...dat door het...

verandering v...
...op de synode...
...dine psalmbe...
...dij de door...

weet ik niet;...
...Een andere...
...chen Ds van...
...andere zendel...

Ds van Dijk...
...el zonden bes...
...aan inderdaad...
...Dijk, ingediene...

bomen! Maar...
...ning van een...
...erkenning in...
...ing! Het wi...

van de tafel...
...dziet.

Nu, daarmee...
...De generale...
...Vergader...
...ingen gevraag...

De Bakker st...
...meeste missio...
...Ds van Dijk...
...hun talrijke o...

stak bericht, ...
...tekening teru...
...naam.

En daarop...
...kerken ingedie...
...En nu is d...